

Politik Bilim

KOBİ'ler için ne yapılabilirdi (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sanayi alanında faaliyet gösteren KOBİ'lerimizin sorunlarını herkes bir çırpıda sayabilir. Topluca hatırlamak için önemli olanlarını yineleyelim; neydi bu sorunlar:

- KOBİ'ler dünyasında şirketler çok çabuk kurulur, çok çabuk kapanır; onun için yaş ortalamaları, dolayısıyla kurumsallaşma ('şirketleşme' de denebilir) düzeyleri düşüktür.
- Sanayi sektöründe yaratılan toplam katma değer içindeki payları, iş yerlerinin sayısı ve sağladıkları istihdama göre düşüktür. Bu, üretkenliklerinin (prodüktivitenin) düşük olduğu; genellikle düşük katma değerli ürünler ürettikleri anlamına gelir.
- Ülke ihracatındaki payları düşüktür.
- Banka kredilerinden yararlanma oranları ve sabit sermaye yatırımlarındaki payları düşüktür.
- Ölçeklerinin küçüklüğü nedeniyle üretimlerinin bir parçası olması gereken bazı ekonomik faaliyetleri kendi bünyelerinde yürütemezler. Örneğin, yapabilecekleri ARGE faaliyetleri sınırlıdır. Finansman ve eleman güçleri daha fazlasına yetmez. Tek çıkış yolu, ARGE faaliyetlerini, ortak yarar sağlama esasına göre, başka KOBİ'lerle ortak yürütmektir. Buysa, rakipleriyle işbirliği yapabilme beceri ve kültürünü gerektirir. Oysa bu yönleri zayıftır.
- KOBİ'lerin en belirgin özellikleri teknolojide, inovasyonda ve yönetim tekniklerindeki yetersizlikleridir. Bu yetersizlikler ölçekleri küçüldükçe daha da artar. Çoğunlukla girişimcilik kültüründen de yoksundurlar.
- Yine ölçek sorununa bağlı olarak, mühendis ya da işlerinin bir parçası olması gereken herhangi bir alanda (örneğin pazarlamada) uzman istihdam etme oranları düşüktür.
- Sayılan yetersizlikleri, mühendis ve uzman istihdam etmedeki zorlukları nedeniyle, dış pazarlara açılmada ve uluslararası düzeyde iş ilişkileri kurmada genellikle darboğazlarla karşı karşıyadırlar.

Aslında bu sorunlar gelişmiş ülkelerin KOBİ'leri için de söz konusudur. Aramızdaki fark, genel sanayi yapımıza, daha doğrusu mevcut gelişmişlik düzeyimize bağlı olarak, bizim KOBİ'lerimizin bu sorunları çok daha yüksek dozda yaşıyor olmalarıdır. Onun içindir ki, bizim ülkemizde uygulanacak bir KOBİ stratejisinin, gelişmiş ülkelerde uygulananlardan çok önemli bir farkla, onlarla aramızda olan **gelişmişlik farkı dikkate alınarak** tasarlanması gerekirdi. Kaldı ki bu, ülkemiz için tasarlanacak herhangi bir strateji için de geçerlidir. **"Farkı dikkate almak"**, her şeyden önce, aradaki gelişmişlik açığımızı kapatacak önlemleri öngörebilmek; stratejiyi o etkinlik düzeyinde tasarlayabilmek demektir.

O nedenle, KOBİ stratejisinin bir sanayi stratejisiyle birlikte ele alınması gerektiğini yineleyip duruyorum. Ama ortada bir sanayi stratejisi olmasa bile, KOBİ'ler için hazırlanacak bir stratejiyi çok daha etkin hâle getirmenin, özellikle söz konusu açığı kapatma yolunda bir sıçrama yapmanın yolunu bulmak mümkündür. Buna tek bir örnek vermekle yetineceğim:

Sözünü ettiğim, Yavuz Bayülken'in hazırlayıp MMO'nun 2005'teki Sanayi Kongresi'nde sunduğu raporda belirtiliyordu: Ülkemizde 26.585 KOBİ mühendis çalıştırıyormuş. Bunlardan 15 bininde 1 mühendis; 10 bininde 2-5 mühendis; 1.585'inde de 5-35 mühendis çalışıyormuş. O büyük KOBİ kalabalığı içerisinde, dikkatlerin odaklanması gereken bir varlık bu... **'Mühendis çalıştıran KOBİ'**, yukarıda sayılan sorunları aşma konusunda kendisine sunulacak destek imkânlarını, ötekilere göre, çok daha etkin biçimde kullanma ve daha kısa zamanda başarıya ulaşma potansiyeline sahip KOBİ demektir. KOBİ stratejisi, her şeyden önce bu tür KOBİ'ler özelinde uygulanabilecek sektörel düzeydeki ulusal programları

çerebilir; bu programlar o sektörlerde bulunan büyük ölçekli firmaları da işin içine katmayı ve onların katkılarını sağlayacak teşvik unsurlarını, düzenlemeleri içerebilirdi. Bu yoldan KOBİ'ler dünyasında hızla yaratılacak her başarılı örnek diğer KOBİ'ler için de öğretici olurdu. Ne var ki, "uygulamadaki strateji" bu tür stratejik inceliklerden bütünüyle yoksundur!

CBT. 23 Ocak 2009